

HUKUKİ AÇIDAN ELEKTRONİK TİCARET

Prof.Dr.Mustafa TOPALOĞLU¹²

Dünyada elektronik ticaret hızla yayılmakta; sanal ticaret, e-ticaret, e-commerce, e-trade ve sanal mağaza gibi kavramlar sık sık duyulmaktadır. Artık uluslararası satışlar ve ödemeler elektronik yoldan yapılmakta, özellikle elektronik bankacılık alanında SWIFT yoluyla teminat mektupları ve fon transferleri uygulamaları yaygınlaşmaktadır. Giderek elektronik fatura, elektronik konşimento ve elektronik taşıma senedi kullanımlarında artış gözlenmektedir.

Türkiye’de elektronik ticarete ilgi artmakta ve 2011 yılında elektronik ticaret yoluyla yapılan işlemlerin hacminin bir önceki yıla göre %30 artış göstermesi beklenmektedir.

Dünya Ticaret Örgütü(WTO), elektronik ticareti “mal ve hizmetlerin üretim, satış, pazarlama, dağıtımların telekomünikasyon ağları üzerinden yapılması” olarak tanımlanmıştır.

Elektronik ticaret, dört kategoride incelenmektedir:

- İşletmeden İşletmeye Elektronik ticaret-(B2B E-Commerce)
- İşletmeden Tüketiciye Elektronik ticaret-(B2C E-Commerce)
- İşletmeden Yönetime Elektronik ticaret
- Tüketiciden Yönetime Elektronik ticaret

Elektronik ticaret, daha çok iki eksen üzerinde gelişmekte ve değerlendirilmektedir. Bunlar, işletmeden işletmeye elektronik ticaret ve işletmeden tüketiciye elektronik ticarettir.

Elektronik ticaret, internet üzerinden ve sadece elektronik iletişim araçları kullanılarak yapılır. Elektronik ticaret, elektronik sözleşme ile icra

---

¹ **Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi**

² **Avukat, Topaloğlu Avukatlık Bürosu,
mtopaloglu@mustafatopaloglu.av.tr**

edilir. Dolayısıyla elektronik araçlar yolu ile dijital teknoloji kullanılarak oluşturulan sözleşmelere genel olarak e-sözleşme denilebilir.

İnternette yapılan sözleşmelerin çoğunda taraflar doğrudan etkileşim(interaktif) içinde değildir. Bu nedenle Web sayfaları üzerinden gerçekleşen sözleşmelerde hazır olmayanlar arasında bir sözleşmenin kurulduğu kabul edilmektedir. Yine e-mail ile yapılan iletişim, tek yönlü olup, taraflar ne mekan ne de akustik açıdan aynı yerde değildirler. Bu bakımdan e-mail yolu ile kurulan sözleşmeler çoğunlukla hazır olmayan arasında kurulan sözleşme niteliğini taşımaktadır. Hal böyle olunca da elektronik sözleşmelere Borçlar Kanununun hazır olmayanlar arasında kurulan sözleşmelere ilişkin hükümleri uygulanır.

Elektronik sözleşme, ilgili web sayfasındaki kabul/*submit* kutusuna basılarak kurulabilir. Bu tür elektronik sözleşmelere tıklama (*click-wrap*) sözleşmeleri denilmektedir. Esasen elektronik sözleşmeleri güvenlik açısından elektronik imza kullanarak yapmak, en güvenli yoldur. Türkiye’de 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu, 23.01.2004 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak dijital imza tabanlı elektronik imzayı hukuk hayatımıza dahil etmiştir. Elektronik İmza Kanunu’na göre, “elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı-ESHS” kurumlardan alınan elektronik sertifika ile, daha doğrusu şifreleme cihazları ile, atılan imzalar hukuki açıdan ıslak imza ile aynı değere sahiptir. Ancak, elektronik imza ile elektronik ortamda bono ve çek düzenlenmesi ile banka teminat sözleşmesi akdedilmesini kanun yasaklamıştır.

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu, elektronik ticaret ve elektronik imzaya ilişkin önemli hükümler getirmiştir. Buna göre, tacirler arasındaki diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe veya sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbar ve ihtarlar elektronik imzayla yapılabilir (m.18). Ticari defterler elektronik ortamda tutulabilir ve ticari işletmeyle ilgili her türlü belge elektronik ortamda saklanabilir (m.64). Yine sermaye şirketlerinde genel kurul veya yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda farklı yerlerden yapılması mümkün hale gelmiştir. Bununla birlikte, 6102 sayılı

Türk Ticaret Kanunu'nun 1524.maddesine göre, sermaye şirketleri bir internet sitesi açmak ve kanunda belirtilen asgari içeriği bu internet sitesinde yayımlamak zorundadır. Cezai yaptırıma bağlanmış bu zorunluluğun amacı, bilgi toplumunda şeffaflığı sağlamak; şirketle ilgili bilgilere, şirketin yaptığı açıklamalara, çağrılara, beyanlara, raporlara ve finansal tablolara herkesin erişimini mümkün kılmaktır.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'unun 9/A maddesine göre, tüketicilerin internet üzerinden kurdukları sözleşmeler mesafeli sözleşme sayılır. Bilgisayar yada internet üzerinden yapılan pazarlama yöntemine de "Online Shopping" denilmektedir. Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde, mesafeli sözleşme sayılan elektronik sözleşme içeriğinde taraflar ve sözleşmeye ilişkin bilgiler, mal ve hizmetin fiyatı, ödeme şekli ve ödememe (temerrüt) halinde ortaya çıkacak hukuki durumların yer alması zorunlu tutulmuştur. İnternette yapılan mesafeli satışlarda, tüketici, yedi günlük sürede hiçbir gerekçe göstermeden malı geri vererek sözleşmeden cayma ve ödediği bedeli geri alma hakkına sahiptir.